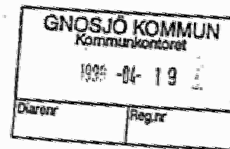

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JMG, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation
Anders Siljevall
Examensarbete i journalistik 22,5 hp VT/2011
Handledare: Torsten Malmström

KONUNGARIKET SVERIGE

VARUMÄRKE NUMMER 330 994

Gnosjöandan

Med myten som marknadsföring

Varumärkesansökan nummer 97-05805 ingavs 1997-06-19 och registrerades 1999-04-16 under nummer 330 994.
Publiceringsdag 1999-04-16.

Patent- och Registreringsverket intygar härmed att ovan avbildade varumärke är infört i varumärkesregistret med omstående uppgifter.

Söderhamn den 16 april 1999

Sture Eriksson

Innehållsförteckning

Journalistisk presentation

Inledning/Hemsidetext.....	3
Analys.....	4
Reportage: Gnosjöandan – Med myten som marknadsföring...	5

Metodrapport

Inledning.....	13
Bakgrund.....	13
Metod och materialanvändning.....	15
Arbetets gång.....	18
Källförteckning.....	20
• Skriftliga källor.....	20
• Muntliga källor.....	22
Målgrupp.....	23
Bilaga 1: Ledamöter i Gnosjö kommunfullmäktige.....	24
Bilaga 2: Ledamöter i Nora kommunfullmäktige.....	25
Bilaga 3: Kommunfullmäktigeprotokoll	26
Bilaga 4: Statistik: Ärenden hos socialkontoret.....	26
Bilaga 5: Högtaxerade Gnosjöbor.....	28

Inledning/Hemsidetext

Småländska Gnosjö är starkt förknippat med vad som i folkmun kallas Gnosjöandan – en stark företaganda med rötter i 1800-talets järnindustri. Samarbete företagare emellan, uppfinningsriktighet och klurighet är ord som starkt förknippas med Gnosjöandan. På senare år har Gnosjö även stått för bra integration, då i princip alla invandrare kunde få jobb omedelbart. Kommunen toppade magasinet Fokus integrationsrankning 2008 och 2009.

Men så kom finanskrisen. Underleverantörerna i Gnosjö drabbades hårt, arbetslösheten gick från nästan obefintlig till sju procent och sedan 2009 har socialkontoret i kommunen betalat ut mer och mer i ekonomiskt bistånd. Värst har unga, gamla och invandrare drabbats. Företagen börjar återhämta sig, men många som blev av med jobbet har nu fått se sina arbetsuppgifter utföras av maskiner istället. Nu har de svårt att få nya jobb inom industrin då de har för låg utbildning.

Gnosjö har lyckats återhämta sig från tidigare kriser, men nu tycks kommunen nått ett vägskafl. Alla inser att det inte längre går att fortsätta i den gamla Gnosjöandan och satsa helhjärtat på industrin. Andans försvarare menar att utbildning, handel och turism måste få plats i framtidens Gnosjöanda. Kritiska röster ställer sig frågande till om Gnosjöandan är något som bör bevaras över huvud taget och ser på den som likställd med den alltid så bespottade bruksandan.

I detta reportage undersöks hur Gnosjö, både människor och företag, har påverkats av finanskrisen, men också fenomenet Gnosjöandan. Var kommer det ifrån? Hur har det bidragit till dagens krisdrabbade Gnosjö? Och hur kan det utvecklas för att skapa ett nytt Gnosjö och bli en anda i tiden?

Analys

Utanförskapet finns även i arbetslinjen

Under moderaternas konferens ”Sverigemötet”, som ägde rum i Karlstad den 6-7 maj, pratade statsminister Fredrik Reinfeldt i sitt tal om hur regeringen har ändrat förutsättningarna för de människor som kommer till Sverige som asylsökande. Nu kan de direkt börja söka arbete och arbetsgivaren får ett bidrag för att de anställer asylsökande. Det är förstås bra att asylsökande kan börja arbeta direkt, men att inte alls se några problem med det är märkligt.

För att se precis hur illa det kan gå kan man åka de cirka 30 milen från Sverigemötet i Karlstad till Gnosjö. Där kan man träffa Phoung Tran, som efter sex år på en industri knappt hade lärt sig att säga mer än ”god morgon” och ”hej då”. När hon i och med finanskrisen blev av med jobbet fick hon det mycket svårt att få en ny anställning. Nu var hon helt plötsligt underkvalificerad. Om hon varit tvungen att lära sig svenska – och kanske fått någon ytterligare utbildning – innan hon kom in i arbetslivet hade kanske hennes chanser varit större. På vissa håll kanske arbete innebär integration och assimilation, men det är ingen självklarhet. I Gnosjö, som tidigare har prisats för sin integration, har invandrare alltid varit ett välkommet tillskott till arbetsmarknaden, men på arbetsplatserna sitter vietnameserna för sig, jugoslaverna för sig och svenskarna för sig under lunchpauserna. Och segregationen fortsätter såklart även efter arbetstid.

Det borde vara på arbetsplatsen som integrationen ska uppmuntras. Invandrare får absolut inte utnyttjas, som Vivi-Ann Roos – tidigare fackligt engagerad i Gnosjö – vittnar om, för att deras bristande språkkunskaper hindrar dem från att säga ifrån. Nu, efter den senaste finanskrisen, har Phoung Tran med många andra gnosjöbor börjat utbilda sig i såväl svenska som i olika industriutbildningar. För det är inte bara de invandrade som saknar högre utbildning. Endast 19 procent av gnosjöborna mellan 25 och 64 år har eftergymnasial utbildning. På en ort som Gnosjö, där hälften av alla arbetstillfällen är inom industri, heter inte lösningen ”mera jobb”.

I sitt tal beskrev Reinfeldt även hur moderaternas politiska motståndare fnyser åt ”de enkla jobben”, frisörer, de som arbetar inom restaurangbranschen och så vidare. Faktum är att de enkla jobben – åtminstone inom industrin – blir allt färre. Vilken nytta gör ett jobb vid ett löpande band för en nyanländ invandrare om han eller hon blir ersatt av en robot några månader senare?

Gnosjöandan – Med myten som marknadsföring

Gnosjö för fyra år sedan: Integration, entreprenörskap och ingen arbetslöshet. Gnosjö idag: lågutbildad arbetskraft som ersatts av maskiner och dålig integration av invandrare. Gnosjöandan hänger kvar som varumärke för kommunen trots att den riskerar att bli en gammalmodig klyscha utan sammanhang.

Den fjärde mars 2011 fick hela Sverige höra hur vietnamesiska Phoung Tran arbetat i sex år på en industri utanför Gnosjö, en kommun i Jönköpings län med drygt 9 500 invånare, utan att ha lärt sig i princip någon svenska alls.

– Jag sa bara godmorgon och hejdå, berättade hon för Ekots reporter.

Nu hade hon blivit av med sitt arbete på grund av den finanskris som drabbat Gnosjö ofantligt hårt. Bilden av Gnosjö som en ort som toppade integrationslistor tack vare sin i princip obefintliga arbetslöshet bland invandrare blev för ovanlighetens skull ifrågasatt.

Hon arbetade på Café Nyfiket, en kommunsatsning där långtidsarbetslösa kan få sysselsättning. Först nu hade hon börjat lära sig svenska genom SFI. När jag ringer upp Phoung två månader senare arbetar hon fortfarande på Café Nyfiket.

– Förlåt, jag förstår inte vad du säger, säger hon och skrattar lite.

Carina Lejderud, handledare på Café Nyfiket tar över:

– Phoung har blivit mycket duktigare på svenska. När hon arbetade på industri var hon lite för blyg för att våga prata svenska med någon. Här i caféet måste hon ta för sig mer och prata med kunderna. Det har kommit en till vietnamesiska hit, som kan ännu mindre svenska, och häromdagen pratade vi om att ”nu får ni inte börja prata vietnamesiska med varandra”, säger Carina Lejderud.

En och en halv kilometer bort från caféet för långtidsarbetslösa sitter Sven Åke Falkeby, rektor för vuxenutbildningen på Gnosjöandans Kunskapscentrum. Han har märkt att fler vuxna har sökt sig till olika utbildningar sedan finanskrisen. I Gnosjö

kommun hade bara 19 procent av invånarna mellan 25 och 64 år eftergymnasial utbildning 2010. Av Sveriges 290 kommuner är det bara fem stycken som har en lägre utbildningsnivå. Riksnittet ligger på 39 procent.

– Det är många från tillverkningsindustrierna som utbildar sig i maskinteknik och i vissa datorprogram som krävs för att kunna jobba inom industrin idag, säger Sven Åke Falkeby.

Många av de invandrare som blev av med sina jobb inom industrin läser idag svenska, men det finns också de som går olika industriutbildningar.

– Andra väljer om och utbildar sig mot vård och omsorg eller handel. Många vill också gå vidare till högskola och skaffar sig behörighet här.

– Tidigare har det ju varit så att företagen anställt invandrare som inte kunnat svenska för att de ska kunna klara av

produktionen. Nu inser företagen att man inte kan göra så, säger Sven Åke Falkeby.

Inge Johansson, ordförande för Gnosjöandans Näringslivsförening, är något av en frontfigur för företagandet i Gnosjö och Gnosjöandan. Det var förra året som Gnosjö Industriförening gick ihop med Gnosjös köpmän och bildade den mer heltäckande näringslivsföreningen, som förutom att vara ett kontaktnät för företagen också erbjuder gemensamma avtal för frakt, el och telefoni. Inge Johansson hör till de som tycker att Gnosjöandan är något positivt, men han ser också svårigheter i att leva kvar i det gamla. Han har kontor på företaget Gnox Enterprise AB, som han själv startade på 70-talet och som hans söner driver idag. Gnox tillverkar mekaniska komponenter till svensk industri, framförallt olika typer av skruvar.

– Industrijobben har inte varit de mest populära, säger Inge Johansson och berättar att en del av näringslivsföreningens arbete är att samarbeta med skolorna för att få ungdomar mer intresserade av industrin. Bland satsningarna finns ”Natur och teknik för alla”, ett projekt för mellanstadiet och uppåt. Teknikcollege är ett annat exempel. – Sen har vi kanaler in mot Högskolan i Jönköping för uppsatser, examensarbeten och prao, säger Inge Johansson

Företagen i Gnosjö är medvetna om att de måste jobba hårt för att få in folk, de senaste två åren i synnerhet. Men att det har med lågkonjunkturen att göra tror inte Inge Johansson.

– Jag tror att det är någon allmän insikt att man måste jobba hårdare. Det finns förutfattade meningar om industrin. Att det är hårt och dåligt betalt, men så är det inte längre. Men man har inte nått ut med det budskapet. Andra typer av yrken som är mer speciella lockar dagens ungdom, säger Inge Johansson.

Han tror att turismen måste hamna mer i fokus och att det är viktigt att Gnosjö blir ett mer attraktivt samhälle både att bo i och att besöka.

– Här har det ju varit nästan upp till 70 procent industriarbete. Nu ligger vi nere runt 50 - 55 procent. Det är inte bra när det blir så enahanda. Mångfalden är viktig. Det som vi hoppas mycket på är ju besöksnäringen, turismen. I kommunen finns det ju mycket av det också. Vi har High Chapparal, Isabergs alpinanläggning och golfbanor, Store Mosse nationalpark och kulturarvsprojektet Marieholm. Det gäller för oss att marknadsföra detta. Vi måste ha ett samhälle som är attraktivt, säger Inge Johansson och berättar att det finns en idé om att starta en outlet-butik med Gnosjöprodukter.

Gnosjöandan är i Inge Johanssons ögon ett mycket värdefullt varumärke.

– För mig betyder det ”kan du så kan jag, och kan inte du och inte jag så kan vi kanske göra det tillsammans”, säger han och håller fram idérikenomen, klurigheten och villigheten till samverkan som grundpelarna i andan. Den traditionsrika Gnosjöandan har dock inte stått och stampat.

– Förr var det ju så att handeln var inom Gnosjöregionen. Nu har det blivit internationellt. Våra kunder har flyttat ut och vi har fått lära oss att flytta efter. Där handarbete – handpåläggning - krävs är konkurrensen hård, men där maskinen gör jobbet, där hänger vi bra med. Det gäller att leva i nuet. Av konkurrensskäl kan man inte hålla fast i det gamla, säger Inge Johansson.

Invandrarna har spelat en viktig roll för Gnosjös utveckling, menar Inge Johansson. I högkonjunkturen hade inte arbetskraften räckt till annars. Men när lågkonjunkturen kom var invandrarna bland de som drabbades värst och blev av med jobben. Många är dock på väg tillbaka.

– Under tiden har de gått mycket på utbildningar för att bli bättre medarbetare. De har lärt sig svenska, det var ju inte alla som hann det innan utan rycktes direkt ur sitt sammanhang för att de behövdes. Då var arbetsuppgifterna enklare. Idag har vi fler maskiner, säger Inge Johansson.

Vägen från Inge Johanssons kontor in till centrum är nästan helt öde. Jag möter ett par beslöjade kvinnor med en barnvagn. En medelålders vietnamesisk man nickar och ler när jag passerar honom. En kvinna går planlöst utanför buddhistcentret och plockar skräp. Vid lunchtid på Bernts konditori i centrala Gnosjö är personalen nästan lika stor som gästerna är få. Det är visserligen en vanlig arbetsdag, men nog ligger det något i vad Inge Johansson säger. Gnosjö behöver ett mer attraktivt centrum. Arbetet med att lyfta fram turismen går inte särskilt fort. På Sveriges största turistmessa i Göteborg i år representerades Småland bara av westernanläggningen High Chapparral och Astrid Lindgrens värld.

Gnosjöandans Näringsliv har fått en miljon kronor i EU-pengar till ett projekt där man i samarbete med kommunen ska utveckla Gnosjö centrum. Innan det var bekräftat att man skulle få pengarna anlidade de en konsult för att undersöka hur centrum kunde utvecklas.

– Vi drabbas av samma problem som alla små orter, berättar Ingalill Ebbesson, näringslivsutvecklare på kommunen. Det är svårt att bedriva handel. Flera affärer läggs ner och vi vet att det är några fler som är på väg. Folk blir äldre och det finns ingen naturlig efterträdare till företaget. När Gnosjö fick pengarna blev det möjligt att anställa en person som kan jobba med projektet.

– Jag tror det blir en tjänst på 75 procent. Nu gäller det att hitta någon som är duktig på sånt där också, att jobba med de här frågorna och engagera många. Vi behöver få med oss ungdomarna, för att det är de som ska ta över. De kan åka ut och se sig

om i världen, men det vore ju roligt om de kom tillbaka igen, säger Ingalill Ebbesson.

Gnosjöandan är viktig för kommunen, anser Ingalill Ebbesson, men det är lite oklart hur den används. Efter att en journalist frågat hur kommunen arbetat med att vårda varumärket Gnosjöandan gjorde hon efterforskningar och kom fram till att man egentligen inte vårdat det alls.

– Det är jättetrevligt att ha ett sånt varumärke men det gäller ju för oss att jobba med det och fylla det med innehåll. Sen ska det ju vara lite mystiskt också. Det ska inte vara så precist, säger Ingalill Ebbesson.

Att Gnosjöandan inte är något precist märks bland de vinnande bidragen till tävlingen ”Gnosjöandan som konstverk”, som avgjordes i mars i år. Ska man tro konstnärernas motiveringar kan Gnosjöandan vara allt från ”att vara ett med naturen i denna tid av psykisk ohälsa” till ”rörelse, nätverk, samverkan, avknoppning och lätthet med styrka.”

För att förstå Gnosjöandan måste man backa tillbaka några hundra år. Järnet hade tidigt en viktig roll i det småländska område som förr kallades Finnveden. Vid 1400-talets mitt var Jönköping en av huvudorterna för svensk järnhantering, men industrin sysselsatte bara ett fåtal av finnvedingarna som i huvudsak var bönder. Under stormaktstiden inleddes organiserad brytning i Taberg och järnindustrin började ta fart ordentligt. I dessa krigstider reste Gnosjösonerna till Gevärshuset i Jönköping för att kunna försörja sig. Där lärde de sig vapensmide. När de återvände hem till Gnosjö byggde de bajonettmedjor och blev således bygdens första underleverantörer. Krigsindustrin blomstrade fram till Karl XII:s död. När inga vapen längre behövdes fick man hitta på andra saker att tillverka med den tråddragningsteknik som man nu utvecklat till perfektion. I mitten på 1800-talet såldes Gnosjötillverkade produkter – allt från

knappnålar till järntrådsband som användes i krinolinjolar – i hela landet. Redan då kunde man se spår av småföretagskulturens kontaktmönster med utbyte av tjänster, varor och kapital. Uppfinningsrikedomen tycktes sakna gränser och Gnosjöborna gled likt småländska häcklöpare över hinder som missväxt och svält in i 1900-talets moderna industri.

Begreppet ”Gnosjöandan” myntades någon gång under 1920-talets andra hälft av Harry Sjöman, redaktör på Värnamo-Tidningen. Sjöman var, likt tidningen han skrev för, engagerad i både väckelse- och nykterhetsrörelserna som genomsyrade Småland på den tiden.

Den första som på allvar försökte analysera fenomenet Gnosjöandan var Birgitta Wendeberg, lärare på Wendelsbergs folkhögskola, som 1982 skrev boken *Gnosjöandan myt eller verklighet*, där hon genom ett nittiototal intervjuer med gnosjöbor försöker definiera andan och vad det är som gör Gnosjö så lyckat. ”Jag fann en bygd som trots dåliga förutsättningar har utnyttjat just sina möjligheter och lyckats bevara sin egenart, utveckla den och överleva, medan så många regioner har gett upp kampen för framtiden”, skriver hon. Wendeberg blev uppenbarligen mycket fascinerad av Gnosjö och även om det i intervjuerna finns vittnesmål om dåliga förutsättningar för fackligt arbete och ungdomar med drogproblem, så finner hon knappast något negativt. ”Det är inte enbart idylliskt att vara anställd i Gnosjö, men nästan, jämförelsevis”, skriver Wendeberg och nämner i förordet att hon under arbetet med boken kläckte idén att hon i sann gnosjöanda skulle ge ut den på ett eget förlag och distribuera den själv, vilket hon också gjorde. ”Vi låter trycka den i Gnosjö, förstås!”, avslutar hon.

I en recension av boken i Jönköpings-Posten nämns att Wendeberg själv är bäst på att sprida Gnosjöandan och att ingen som läser boken kan undgå att påverkas.

Viss kritik framförs mot att Wendeberg inte jämför Gnosjö med andra småindustrimiljöer.

1999 registrerades ”Gnosjöandan” som varumärke hos Patent- och registreringsverket. Anledningen, säger Inge Johansson, var att man på andra ställen i Sverige började använda begreppet. Registreringen var ett sätt att skydda kommunens viktigaste symbol. Intressant nog har tv-kanalen Comedy Central kallat den tecknade serien South Park för ”Gnosjöandan på amerikanska” i reklamtrailers, förmodligen åsyftande småstadsmentalitet. Gnosjö kommun beskriver istället andan med följande ord:

Stort yrkeskunnande
Hårt arbete
Sparsamhet, ej att förväxla med snålhet
Samarbete – samverkan
Entreprenörskap – avknoppning
Korta avstånd, mentalt och geografiskt
Flexibilitet

Just entreprenörskap är något som många Gnosjöbor brinner för. I kommunfullmäktige sitter fyra av 35 ordinarie ledamöter i styrelser för olika entreprenörsföreningar. Där finns också fem verkställande direktörer för olika

industriföretag. Bland de kommuninvånare som taxerats för över en miljon kronor är en stark majoritet VD:ar eller styrelseledamöter i industriföretag, bland annat de stora företagen Swemix Skruv aktiebolag och Garo, som tillverkar elektrisk installationsmateriel.

Gnosjöandan har kritiserats tidigare. I en artikel i Aftonbladet från 2001 gick två anonyma kvinnor ut och kritiserade klimatet i Gnosjö. Var man hemma med sjukt barn blev man utfrysad och att jobba övertid var något som förutsattes att man gjorde och det var sällan betalt. ”Vi som bor här har inte mer initiativkraft än någon annan. Men många tröttnar på hur man blir behandlad som arbetare. Enda utvägen är att själv bli företagare”, berättade en av kvinnorna som förklaring till att regionen hade så många småföretagare.

Den andra sidan, en grupp företagare – däribland Inge Johansson – och Lisbeth Trollér från Arbetsförmedlingen, kom snabbt till andans försvar i ett nytt reportage i Aftonbladet ett par dagar senare.

”Här behövs alla händer och det kan kanske upplevas som stressande”, sa Lisbeth Trollér och hänvisade till den låga arbetslösheten som då låg på 0,7 procent. 2008 var medelinkomsten för män i kommunen 301 000 kronor, medan den för kvinnorna var 217 000. Det är dock bara en marginellt större klyfta jämfört med hela Sverige.

Ibland sätts Gnosjöandan i motsats till bruksanda, som sägs finnas på bruksorterna i bland annat Uppland och Bergslagen. Bruksandan sägs stå för ett starkt hierarkiskt tänkande med lågt intresse för utbildning och svag entreprenörsanda. Men även Gnosjöandan framställs ofta som ett patriarkalt system och kan också, när företagen mer och mer börjar ägas externt, verka hämmande på företagandet. Utbildningsnivån är också i

Gnosjö väldigt låg. Bruksandan har alltid varit ett negativt begrepp medan Gnosjöandan för det mesta framställts som någonting positivt.

Tidningen Fokus har varje år en integrationsrankning där Sveriges kommuner rangordnas efter faktorer som lokal och relativ sysselsättning, andel utlandsfödda och inkomst. Gnosjö låg i topp 2007 och 2008 och diplom från Fokus hänger i kommunhusets vestibul. Tack vare det stora behovet av arbetskraft på industrierna kunde de flesta invandrare få jobb i princip så fort de anlände till Gnosjö. Mellan 2008 och 2009 vände högkonjunktur till lågkonjunktur och sysselsättningen minskade med tre procent i Sverige. I Gnosjö var minskningen nästan nio procent.

På socialkontoret i Gnosjö märktes också förändringen. Sedan februari 2009 har gruppen för ekonomiskt bistånd förstärkts med en halv heltidstjänst och Socialnämndens budget ökades med 1,5 miljoner kronor efter ett äskande i slutet av 2009.

– Sedan 2008 har bidragstagarna fördubblats och det har ökat belastningen. Vi har gjort en del effektiviseringar, men även den halva tjänsten har varit nödvändig, säger Anna Engström, chef för individ- och familjeomsorgen på Socialkontoret i Gnosjö.

Även om ekonomin börjar vända går det inte lika snabbt som det gjort tidigare. – 2009 såg vi toppen med antalet bidragstagare, men i mars i år gick det upp igen. Vi trodde att det skulle fortsätta gå ner, men vi får nog inse att arbetsmarknaden inte ser likadan ut längre, säger Anna Engström.

Skillnaden är att de enklaste jobben har försvunnit. Nu är det många som konkurrerar om få jobb. Många invandrare har drabbats eftersom deras svenskkunskaper är för knappa. Det såg

man även på nittioalet då effektiviseringen krävde att de anställda skulle dokumentera arbetet, vilket krävde att de behövde läsa och skriva på svenska på en datorskärm. Under april sjönk totalsumman för utbetalat ekonomiskt bistånd igen, men antalet bidragstagare ökade.

Någon som inte ser Gnosjöandan som något som bör vårdas och bevaras är Vivi-Ann Roos. Hon arbetade länge inom plastindustrin i Värnamo och började 1972 med fackliga uppdrag i regionen, som också täckte Gnosjö. Då inom fabriksarbetarförbundet, som senare slogs ihop med Beklädnads och bildade IF Metall. Idag sitter hon som andre vice ordförande i Värnamo kommuns medborgarnämnd. Som fackligt aktiv har hon sett en annan sida av andan.

- Inget inflytande, jobba som sjutton och dåliga löner och villkor. Det är Gnosjöandan för mig, säger Vivi-Ann Roos.

Hon har sett många exempel på att Gnosjöandan fortfarande lever och berättar om en släkting som jobbat som arbetsledare i Gnosjö, men som flyttades tillbaka till golvet när en av ägarna hade en anhörig som behövde jobb.

- Det är typiskt Gnosjöandan. Att släkten går först. Sen skiter man i de anställda, säger Vivi-Ann Roos och berättar att i regionen är det ganska vanligt att företagarna inte ser med blida ögon på facket.

- Det finns arbetsgivare som gärna vill ha starka fack, för de vet att det är bra för företaget, men det finns alldeles för många som gärna ser att man är oorganiserad och säger ”Du behöver inte vara med i facket för du får dina villkor ändå.” När vi sen har fått in medlemmar från såna arbetsplatser och de har stått fast vid att de ska vara med i facket och vi kommer in för att skriva avtal så ser vi nio gånger av tio att det inte finns de villkor enligt kollektivavtalen, säger Vivi-Ann Roos.

Det fanns företag som var seriösa och ringde redan när de startade upp sina företag, men bland de mindre företagen var det inte ovanligt att man struntade i kollektivavtalen. Vivi-Ann Roos berättar att några som definitivt inte tecknar några avtal är medlemmar av det kristna, sektliknande, samfundet Plymouthbröderna, som främst finns i Smålandsstenar. Plymouthbröder får bland annat inte läsa vid universitet eller delta i fackföreningar.

- De har bara avtal med gud, men det hjälper ju inte de anställda. Från deras företag har vi gång på gång fått in människor som vill bli medlemmar hos oss och då har vi sagt att då måste vi teckna avtal med arbetsgivaren. Då går det inte lång tid innan de ringer och meddelar att de vill begära utträde ur facket och de vill inte berätta varför. Vi vet mycket väl att det är därför för vi har de som slutat och sen börjat på andra arbetsplatser som talar om att man helt enkelt inte kunde vara med i facket om man skulle jobba där.

Fackligt arbete är inte enkelt i Gnosjö. Vivi-Ann Roos berättar om en kvinna som var klubbordförande i regionen, men sade upp sig från sina fackliga uppdrag. Hon sa att om hon inte gjorde det så skulle hon aldrig kunna få någon anställning på orten igen.

Att lågkonjunkturen kom att drabba Gnosjö så hårt kom inte som någon överraskning för Vivi-Ann Roos.

- De har bara de enkla jobben, man har inte utvecklat någon produktion, man forskar inte i någonting utan man lever kvar i den här gamla tron att ”vi klarar oss”, men man gör inte det längre. Och det varnade jag för i flera år när jag var ordförande.

När Vivi-Ann Roos och många andra hör om Gnosjöandan brukar de sucka. Den har ställt till så mycket ont att man helst vill sluta höra talas om den. Att kommunen använder uttrycket i sin marknadsföring är inget Vivi-Ann tycker är positivt.

- Jag tycker inte det är någon anda som

man ska föra vidare. Däremot så finns det möjlighet att göra den bättre, men då måste det till forskning, utbildning och ökat inflytande från de anställdas sida. Sen måste man bli av med svågerpolitiken, för det liknar inget annat, säger hon. Men uppfinningsrikedomen och finurligheten då!

– Det var nog många år sedan, men det var ju aldrig någon större finess på det utan det var ju bara enkla saker som man kunde massproducera billigt. Man har ju inte vidareutvecklat det någonting, inte forskat eller försökt att förnya.

En del företag har kanske chansen att komma igen efter finanskrisen, men många av de mindre företagen kommer inte att hinna ikapp utan konkurreras ut, spår Vivi-Ann Roos.

– De kan inte sitta med handarbete på det viset. Beklädnadsindustrin i Sverige är i princip helt utslagen idag, säger hon.

Istället tror hon att vård och omsorg kommer att skapa fler arbetstillfällen i framtiden. Och så forskningen.

– Miljön är ett väldigt utforskat område som vi borde lägga mer kraft på, säger Vivi-Ann Roos.

Angelica Lang, ombudsman för IF Metall Gnosjö sedan januari i år, bekräftar att det fortfarande är svårt rekrytera förtroendevalda i Gnosjö.

– Det har kanske att göra med att det är en liten ort, många känner varandra, grannen kanske är chef på arbetsplatsen, man går i samma kyrka och så vidare. När man dessutom tror att det är mycket konflikter med facket kanske man drar sig för att vara

med, säger Angelica Lang. Hon menar dock att synen på facket har förändrats sedan hon började arbeta inom industrin 1987.

– Jag blir inte illa bemött när jag besöker företagen. Men det kan kanske vara svårare att arbeta med facket lokalt.

Karolina Sköld är 23 år. Hon sitter i kommunfullmäktige i Gnosjö, studerar till socionom på högskolan i Jönköping och arbetar också med ungdomsfrågor i Gnosjö. Som representant för en yngre generation är hon kluven till Gnosjöandan.

– Min pappa och farfar har haft egen firma och de har verkligen präglats av sina arbeten. Men jag tror att det är en stor skillnad idag, hur man definierar sig själv och andra genom arbete. Däremot finns det kvar en känsla av att man bör ha jobb, säger Karolina Sköld

På en liten ort är det lätt att hamna utanför gemenskapen, som ofta är knuten till någon kyrka eller förening. Karolina Skölds föräldrar har aldrig varit aktiva på det sättet och att det går att hitta gemenskap på andra sätt.

– Men det finns en tydlig linje mellan att vara med i gemenskapen och att inte vara med, säger hon.

Karolina Sköld är nöjd med sin uppväxt strax utanför Gnosjö.

– Jag är ju mer radikal än en del andra. Jag brinner för min hembygd och landsbygden, centerpartist som jag är. Många lockas av att flytta bort, men i många fall kommer de tillbaka. Många som man trodde skulle försvinna har dessutom stannat kvar, säger hon.

Finanskrisen kom ungefär då Karolina tog studenten 2007. Hennes jämnåriga som gick på industriprogrammet hade hunnit praktisera och fått i en fot på en arbetsplats. Men när man blev av med jobbet kunde det ta lång tid innan man fick ett nytt.

– Det är en fördel om man känner någon

som har ett företag. Då är det lättare att ringa och fråga om man får komma in och jobba några timmar, säger Karolina Sköld. I skolan hörde hon ofta frågan ”vad jobbar dina föräldrar med?”. Fem, sex föräldrar till klasskamrater hade egna företag.

Skillnaden mellan barn till företagare och barn till arbetare var inget som märktes förrän i gymnasieåldern och senare.

– Det finns vissa mönster som är genomgående hos människor som i övrigt inte har något gemensamt. En ångest över känslan och klimatet här. Man känner av utanförskapet och känner sig värdelös utan jobb. I allmänhet är det nog lätt att få extrajobb, men de som inte upplever utanförskapet ser ju bara det positiva.

Karolina Sköld tycker att det är fascinerande att Gnosjöandan är så påtaglig. Men det går inte att stanna i något gammalt, utan man måste förändra det för att inkludera fler människor i samhället, menar hon.

– Det finns förutsättningar för fler människor att få gemenskap, men vi är ju födda med den och har svårt att se problemen. De som inte är det ser ju det inte på det sättet säger Karolina Sköld.

Men hur är det egentligen? Är en vidareutveckling av Gnosjöandan rätt modell för att göra Gnosjö till en mer attraktiv ort att bo på? Magnus Fredriksson

är lektor på institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet. Han studerar varumärken inom offentlig sektor och har svårt att se att en förändring av Gnosjöandan skulle kunna hjälpa orten att locka till sig nya människor och att få de gamla att stanna kvar.

– Det är en fråga som många regioner i Sverige brottas med. I Dalsland startade man för några år sedan ett projekt att göra regionen mer attraktiv, vilket inte lyckades bra. Världen över sker det fortfarande en stor urbanisering och det är en starkare kraft än att Gnosjö bygger en ny sportanläggning, säger Magnus Fredriksson.

En Orts varumärke är en metafor för olika saker som gör orten attraktiv. Magnus Fredriksson menar att vad som händer i en kommun när man börjar arbeta med varumärken är oftast att de ser mer till hur de ska attrahera nya potentiella invånare än att behålla de som redan bor där.

– Gnosjö är ett exempel på en stad som byggt sitt varumärke genom att vara duktiga historiskt. Jag tror inte att man löser problemet med att locka nya invånare med att bygga på ett varumärke. Man kan starta olika projekt med vägar och annat, men folk bor ändå hellre i en trång etta i Stockholm. Man kan göra det, men då ska man vara medveten att man jobbar i mycket stark motvind, säger Magnus Fredriksson.

Metodrapport

Inledning

På vissa orter finns det personer, platser eller begrepp som i sig själva är större än orten. Gnosjöns Gnosjöanda är ett exempel på detta. Ett litet samhälle Småland som fått ge namn åt en ovanligt lyckad företagar- och entreprenörsanda. Gnosjöandan är dock ett begrepp som nästan lika ofta, på ett slarvigt sätt och utan reflektion, nämns om personer eller platser utanför Gnosjö.

När man besöker Gnosjö kommer man på sig själv med att tänka: ”Var finns Gnosjöandan någonstans?” Likväl ska den i olika sammanhang representera kommunen och dess företagande. Som en förklaring till varför det alltid har gått så bra.

Finanskrisen slog hårt mot hela Sverige, men särskilt hårt mot Gnosjö. Hur kommer det sig att de, med framgångsreceptet Gnosjöandan i bagaget, drabbades så hårt? Jag ville från början ta reda på tre saker. Dels hur Gnosjö drabbades av finanskrisen, dels hur industriföretagandet genomsyrar kommunen och slutligen vad Gnosjöandan kommer från och vad den innebär.

Bakgrund

Gnosjöandan har varit under luppen i många olika forskningssammanhang och jag har försökt ta till mig så mycket som möjligt. Ett nyckelverk är ekonomen Caroline Wigrens avhandling *The Spirit of Gnosjö* 2003, där hon – efter att ha bott i Gnosjö en längre tid – beskriver Gnosjöandan utifrån de fyra arenorna Företaget, Affärsrelaterade kontakter, Kyrkan och Teaterföreningen. Wigren fastslår också att Gnosjö är männens samhälle och att kvinnorna hamnar i skuggan.

Sociologen Katarina Pettersson utvecklar detta resonemang i sin avhandling *Företagande män och osynliggjorda kvinnor* från 2002. Här beskrivs Gnosjöandans norm som starkt mansdominerad. Även om kvinnorna i många fall är delägare i männens företag, så ses de mer som medhjälpare.

Thorbjörn Andersson skrev 2008 en historisk D-uppsats, där han jämför Gnosjöandan med Bruksandan i tidigare forskning. Båda ”andor” är patriarkala och har rötter från 1600- och 1700-talen. Den stora skillnaden är att Bruksandan ses som hämmande, då tron på att det gamla bruksföretaget ska växa sig starkt igen gör att arbetsmarknadens utveckling stannar av. Gnosjöandan har historiskt setts som en drivande kraft eftersom den uppmuntrar till egenföretagande, men i och med att företagen börjar ägas mer externt kan även den bli hämmande. Andersson föreslår som framtida forskning att göra empiriska studier på Gnosjö- och Bruksandan.

Erika Gustafssons kandidatuppsats i ekonomi, *Gnosjö vs Kista*, från 2007, jämför det naturliga företagsklustret i Gnosjö med Kistas konstruerade dito. Intervjuer görs bland annat med Inge Johansson, även då ordförande för Industriföreningen i Gnosjö, och Stefan Axelsson, ägare av företaget Axelent.

Birgitta Wendeberg har gjort ett av de tidigaste forskningsarbetena om Gnosjöandan. I sin bok *Gnosjöanda myt eller verklighet* från 1982, intervjuar hon boende i Gnosjö i ett försök att hitta Gnosjöandan. Hon skiljer på begreppen Gnosjömodellen, som är den synliga delen av Gnosjöandan (företagandet, avknoppningen och så vidare), och själva Gnosjöandan, som är den lite mer dolda mentaliteten. Wendebergs slutsats är att Gnosjöandan är mycket mångfacetterad och definitionen varierar beroende på vem man frågar.

Ola Gummessons bok *Därför lyckas Gnosjö* bygger på en artikelserie i Svenska Dagbladet, där Gummesson varit chefredaktör, som publicerades 1996. Här beskrivs grundligt Gnosjöns historia och hur industrin växte fram, kritiska röster om att låglöneländerna på sikt kommer att konkurrera ut Gnosjöföretagen och företagarnas svar att de har den avancerade tekniken på sin sida och kommer på så vis klara konkurrensen i framtiden.

Inom journalistiken dyker Gnosjöandan framförallt upp i två sammanhang: Entreprenörer – inte nödvändigtvis från Gnosjö eller ens Småland – och som en kontrast i dåliga tider: Trots Gnosjöandan går det dåligt för kommunen i lågkonjunktur. Ett par artiklar som sticker ut är ur Aftonbladet 2001, där två anonyma kvinnor talar ut om det hårda samhällsklimatet i Gnosjö, där man blir utfrysad om man inte kan arbeta lika hårt som de andra, och en uppföljningsartikel där representanter för företagen – bland andra Inge Johansson – och arbetsförmedlingen får svara på kritiken, som de anser är befängd.

Fokus artiklar i samband med att Gnosjö toppat deras integrationslista ger självklart en övervägande positiv bild av samhället. *Alla behövs i Gnosjö* från 2008 är vinklad på den höga sysselsättningen bland invandrare och de 1 300 företagens stora behov av arbetskraft. Gnosjö ser invandrare och flyktingar som en resurs och till och med en nödvändighet för kommunens tillväxt. ”Att ha ett arbete att gå till och att behärska det svenska språket är de två byggstenarna i kommunens framgångsrika integrationspolitik.” Även följande år, 2009, hamnar Gnosjö på första plats i rankningen och artikeln *Den småländska modellen* är vinklad på ett liknande sätt som fjolårets artikel. Här visar man dock även på en svaghet hos Gnosjö: Sett till hur många flyktingar man tar in i förhållande till befolkningens mängd är man sämre än genomsnittet. När kommunstyrelsens ordförande LarsÅke Magnusson tar emot diplomaten berättar han i en sidoartikel att han knappast tror att Gnosjö tar hem priset nästa år. – Jag tror att när marknaden börjar vända ned så vänder den fortare i Gnosjö. Det har vi erfarenhet av från den förra krisen, förutspådde han och sa följande på frågan om det inte blir invandrarna som först blir av med jobben i lågkonjunktur: – Absolut, det finns en stor risk för det. Men vi vill försöka motverka det på något vis. Det gör vi genom att ge dem en bra start i samhället med utbildning i samhällskunskap. Även när vi har en hög arbetslöshet så är människorna inte anonyma på en liten ort, det motverkar utanförskap och isolering.

Av vad som tidigare har skrivits har, enligt mig, den största bristen varit att man sällan problematiserar att invandrare får arbete på en gång, men att de också är de första som får gå när det blir kristider. Vad som händer med dem sen får man sällan reda på. David Svanbergs reportage i Sveriges Radio om vietnamesiskan Phoung Tran är ett undantag där. Det visar att arbete inte nödvändigtvis betyder snabb integration. Det var ett område jag ville veta mer om. Något annat var hur Gnosjö kommun, företag och andra använder begreppet Gnosjöandan i praktiken. Och varför gör de som de gör? Vilka effekter får det och är det hållbart?

Det var alltså mina utgångspunkter angående vad jag tyckte saknades i rapporteringen om Gnosjö och Gnosjöandan.

Metod och materialanvändning

Att hitta en lämplig metod till min undersökning var till en början problematisk. Jag bestämde mig ganska snart för att göra en undersökning som gick mer på bredden än på djupet och som täckte in flera arenor. Framförallt ville jag få en tydlig bild av hur industriföretagandet och även (i viss mån) Gnosjöandan genomsyrar kommunen. Det gjorde jag på följande sätt:

Kommunfullmäktige

Jag begärde ut en lista på ledamöterna i kommunfullmäktige i Gnosjö. Sedan gjorde jag sökningar på samtliga ordinarie ledamöter på allabolag.se för att se vad de hade för bolagsengagemang. Detta, tillsammans med partitillhörighet och mailadress förde jag in i en excel-fil. Som jämförelse gjorde jag samma sak med kommunfullmäktige i Nora, som kommit på första plats i Fokus integrationsrankning. Båda kommunerna är entreprenörskommuner med mycket småindustrier och har ungefär lika många invånare. Men det är inte så att företagsklimatet i den gamla bruksorten Nora är bättre än i Gnosjö – där har kommunerna samma problem. Det är istället flyktingmottagandet som gjort Nora till toppnamnet i integrationsrankningen. Lika många personer i de båda kommunerna – 17 stycken – har något bolagsengagemang. I Nora kan två ledamöter titulera sig som VD. I Gnosjös kommunfullmäktige finns det fem VD:ar och alla är det för ett industriföretag. Överlag är bolagsengagemanget i Gnosjö mer homogent. Fem personer sitter i styrelsen för industriföretag och två av dem är ledamöter i två eller fler olika bolag. Fyra personer sitter i styrelsen för olika entreprenörsföreningar. I Nora är det mer spritt. Många sitter i styrelsen för det kommunala bostadsbolaget Norabostäder och de två VD:arna som finns driver en gård med islandshästar respektive ett bokförlag.

Nästa steg var att läsa Gnosjös fullmäktigeprotokoll för 2010 och de som hunnit hållas under 2011. För protokollen 2010 fyllde jag i hur många av mötesdeltagarna som var ersättare och hur många platser som var tomma. En svaghet i den metoden var att jag inte jämfört siffrorna med något. Syftet var att visa på att politiken mest var en hobbyssysla som man inte tjänade pengar på och att ledamöterna prioriterade sina jobb eller andra saker.

Taxeringsuppgifter

Vidare beställde jag en katalog med taxeringsuppgifter för Gnosjö kommun från Ratsit. I den prickade jag för samtliga kommuninvånare som taxerats för över en miljon kronor. Det blev en lista på 53 personer. Jag samlade dem i en excelfil tillsammans med övrig information i katalogen (adress, inkomst av tjänst och kapital) och gjorde sedan sökningar på allabolag.se för att se vilka bolagsengagemang ”miljonärerna” hade. Föga förvånande var de allra flesta engagerade i olika industribolag.

Eftergymnasial utbildning

Bland den statistik jag samlat in finns bland annat siffror från SCB på utbildningsnivån i alla kommuner. Vad jag hittade där var att Gnosjö var bland de tio kommuner med minst andel

invånare med eftergymnasial utbildning. Följande kommuner har under 19 procent högutbildade:

Dorotea 17%
Ljusnarsberg 17%
Laxå 18%
Filipstad 18%
Bjuv 18%
Gnosjö 19%
Hylte 19%
Munkfors 19%
Gullspång 19%

Ekonomiskt bistånd

Från Socialkontoret i Gnosjö fick jag statistik över antalet ärenden och utbetalat ekonomiskt bistånd för varje månad från 2008 till april 2011. Senare fick jag dock reda på att jag tolkat siffrorna fel, att 2009 års siffror stod i tusental och att uppgifterna för 2008 saknades. Mina pratminuter med Anna Engström vittnar fortfarande om att socialkontoret har fått mer att göra i och med krisen.

Företagen

I en powerpoint-presentation om kommunen, som jag fick från Ingalill Ebbesson, näringslivsutvecklare på kommunen, fanns en lista över de tolv Gnosjöföretagen med flest anställda. Jag undersökte företagens senaste bokslut genom företagsupplysningstjänsten Creditsafe. Tio av företagen gick att hitta där genom sina organisationsnummer. Sex av de tio företagen hade minskat sin omsättning från föregående år. Sju av tio hade minskat sina resultat efter avskrivningar. Bara ett av företagen hade det kommit bokslut för 2010 – Garo Aktiebolag. Garo hörde till de som haft negativa resultat från 2008 till 2009, men vänt siffrorna till positiva till 2010.

Följande företag kollade jag upp:

Brännehylte Handels Aktiebolag (126 anställda)
Thule Sweden AB (269 anställda)
GARO Aktiebolag (119 anställda)
Hillerstorps Trä Aktiebolag (91 anställda)
Pelly Industri Aktiebolag (66 anställda)
Elbe Aktiebolag (59 anställda)
Axelent Aktiebolag (59 anställda)
Gårö Plåtprodukter (55 anställda)
Sigarth Aktiebolag (50 anställda)

Andans ursprung

Ett långt, men intressant, stickspår jag gjorde var att försöka spåra uttrycket Gnosjöandans ursprung. Den mesta litteraturen och forskningen jag läst har nämnt att Harry Sjöman, redaktör på den kortlivade Värnamo-tidningen hade myntat begreppet. Jag ville hitta den första texten där Gnosjöandan nämndes. Först gick jag till Kurs- och tidningsbiblioteket i Göteborg, för att se om tidningen fanns på mikrofilm. Det gjorde den inte längre. Det visade sig att det enda stället där tidningen fanns var på Statens biblioteksdepå i Bålsta. Jag beställde fram årgång 1920 och läste alla tidningar (de var cirka åtta sidor och hade mycket annonser) utan att hitta någonting skrivet av Harry Sjöman. Senare, när jag läste Ola Gummessons bok *Därför lyckas Gnosjö*, fick jag reda på att det inte var 1920 utan ”någon gång på 1920-talet” som Harry Sjöman skrev om andan första gången. Dessutom blev han redaktör för tidningen först 1925. Det var ett olyckligt missförstånd och att åka tillbaka till Bålsta skulle vara alltför tidskrävande för en så liten detalj.

Upphovsmannens grav

Jag har också försökt hitta Harry Sjömans grav. Tanken var att få en bild på, eller i alla fall få reda på vilken kyrkogård den fanns på och göra en grej av ”Är det dags att begrava Gnosjöandan med sin döpare?”. Av Torsten Malmström fick jag en cd med Sveriges dödbok. Jag fick reda på att han dog 1988 och var då kyrkobokförd i Värnamo. Han var född 1900 i Barnarps församling. Jag misstänkte att han skulle vara begravd i sin gamla församling och bara bott i Värnamo på ålderdomshem. Jag ringde Julia Karlsson, kyrkovaktmästare i Barnarp-Ödestugu kyrkliga samfällighet. Hon gjorde lite efterforskningar och återkom med svaret att Harry Sjöman inte låg begravnen i Barnarp. Här släppte jag tyvärr det spåret, utan att höra efter om han kanske var begravnen i Värnamo trots allt.

Lediga jobb

För att se hur många lediga jobb det fanns i Gnosjö gick jag in på Arbetsförmedlingen och sökte. Jag gjorde en tabell över sökbara jobb i Gnosjö kommun. På det aktuella datumet (2011-04-15) gick det att söka 30 jobb. Bland dem var 15 inom vård, skola eller omsorg, elva inom industri och två stycken vardera inom handel och tjänstemannayrken.

Smålandsbesöket

I april åkte jag till Jönköping. Där träffade jag Vivi-Ann Roos på ett café och vi pratade om hennes syn på Gnosjöandan och hennes erfarenheter av fackligt arbete. Hon hade mycket lätt att prata om svågerpolitik, skryt över hur mycket övertid man jobbade och utnyttjade invandrare.

Dagen därpå besökte jag Gnosjö. På förmiddagen träffade jag Inge Johansson på hans kontor. Vi pratade i en dryg timme om Gnosjöandans Näringslivsförening, där han är ordförande, om finanskrisen och Gnosjös framtid. Han visade också en utskrivna powerpointpresentation med fakta om Gnosjö kommun och företagen på orten. Där fanns också en kopia på beslutet från patent- och registreringsverket om registreringen av varumärket ”Gnosjöandan”.

På eftermiddagen pratade jag med Ingalill Ebbesson på kommunen om samarbeten med näringslivet och hur man arbetat med Gnosjöandan som varumärke. Hon visade samma powerpoint på datorn som Inge Johansson hade visat. De använde den vid föreläsningar och presentationer om kommunen, berättade Ingalill. Jag frågade om hon kunde maila den till mig, vilket hon senare gjorde efter att ha frågat informationsavdelningen. Hon var lite

defensiv i början, men det berodde nog mycket på att hon var ganska ny på tjänsten som näringslivssamordnare och ville inte att något skulle missförstås. Hon ville också att jag skulle skicka hennes citat. Det gjorde jag och fick tillbaka förslag på omformuleringar. Hon är faktiskt den enda av mina källor som bett om att få se sina citat.

Mellan intervjuerna gick jag runt lite i samhället, men eftersom det var mitt på dagen var det ganska folktomt. Jag besökte också Bernts konditori och kommunhuset.

Dessa tre intervjuer bandade jag och transkriberade sedan. Det var bra, för samtalen var långa och jag hade missat mycket information om jag bara hade antecknat. Planen var att jag skulle träffa Karolina Sköld i Gnosjö dagen efter, men jag missade tåget från Jönköping och hade ingen möjlighet att ta mig dit i tid. Den intervjun var jag därför tvungen att göra på telefon. Vi pratade i en knapp timme. Intervjun kretsade mycket kring Karolinas något klivna syn på Gnosjö och Gnosjöandan. Hon var mycket engagerad i att utveckla sin hemort och trivdes mycket bra, men samtidigt kunde hon se att det finns ett utanförskap hos vissa. Hon satte fingret på en viktig detalj: Att om man är med i gemenskapen, känner folk med företag där man kan få extrajobba och är med i kyrka eller föreningen så ser man inga problem. För att vara en telefonare och trots att Karolina själv tyckte att hon uttryckte sig flummigt var det överlag en bra intervju.

Svårast att få tag på var Phoung Tran, vietnamesiskan som blivit av med sitt jobb och inte lärt sig någon svenska. Hon hade varit med i ett reportage gjort av David Svanberg på Sveriges Radio Jönköping. Jag ringde upp honom och frågade hur jag skulle få tag på Phoung. Han hänvisade mig till Solveig Nordlander, som då också arbetade på Café Nyfiket. Det tog flera dagar innan jag fick tag på Solveig. Då berättade hon att Phoung jobbade kvar på kaféet och att jag kunde ringa dit. Det gjorde jag och fick prata med Phoung. Hon hade svårt att förstå vad jag sa och hon sa att hon fortfarande inte kunde så bra svenska. Det såg jag som ett resultat så gott som något.

Övrigt

Jag har gjort flera kortare telefonintervjuer med representanter för bland annat fack, arbetsförmedling och utbildning för kommentarer och information. För fullständig lista över dessa: Se Muntliga källor.

För att få en kommentar till varumärket Gnosjöandan pratade jag med Magnus Fredriksson på JMG, som forskar kring varumärken i offentlig sektor. Det var bra med en källa som både kunde fungera som expert och som en utomstående som inte hade någon personlig relation till Gnosjö.

Arbetets gång

Att arbeta själv – och dessutom göra det från Stockholm – har förstås försvårat mitt arbete en del. Dock tycker jag att jag efter omständigheterna har lyckats bra med mitt arbete. Jag har kunnat styra när och hur länge jag skulle sitta och jobba och logistiken med resor till Jönköping, Gnosjö och Göteborg har såklart varit enklare att få till när jag varit själv.

Idén med Gnosjöandan fick jag från min handledare Torsten Malmström. Innan hade jag en lös idé om att göra någonting om kommunslogans, men det skulle nog bli problematiskt att få till en bra metod att hänga upp undersökningen på. Det var ett problem även i början av arbetet med Gnosjöandan. Det var något som Åsa Nicander uppmärksammade mig om under idéskissgenomgången och därefter jobbade jag mycket med att hitta en metod. Det slutade med ett flertal metoder, som jag dels på egen hand men också med stor hjälp från Åsa Nicander och Torsten Malmström tog fram. Att ha Torsten som handledare har varit till stor nytta. Han vet var man ska leta efter informationen och hur man gräver kreativt, till exempel att hitta Harry Sjömans gravsten genom Sveriges dödbok.Handledningen har gått bra, med två träffar i Göteborg, en handledning på telefon och flitig mailkontakt, även om det såklart hade underlättat om jag befunnit mig i Göteborg.

Själva metodarbetet har gått smidigt. Något som dock bekymrat mig har varit att min undersökning kanske inte finns med tillräckligt mycket i den journalistiska presentationen, men jag tror att den ändå har gett mig en ökad förståelse av hur Gnosjö ser ut och vad tidigare forskning har fokuserat på.

Det mesta har gått väldigt smidigt. Vissa personer har varit lite svåra att få tag på. Jag ville till exempel få tag på en forskare i ett tidigt stadium. Först och främst Caroline Wigren, som skrivit *The Spirit of Gnosjö*, men det visade sig att hon var föräldraledig. Hon föreslog ett par andra forskare, som jag inte lyckades få tag på per telefon. Därför bestämde jag mig för att nöja mig med att läsa in mig på forskningen på egen hand. Phoung Tran var den intervjuperson som var svårast att få tag på, men det hade lika mycket att göra med att jag fick tunnelseende och trodde att den enda vägen jag kunde få tag på henne var genom Solveig Nordlander när det kanske hade varit smidigare att ringa till Café Nyfiket direkt. Det var förmodligen det jobbigaste med att vara själv. Att det var så lätt att fastna och att jag inte hade någon att bolla med på direkten, utan var tvungen att antingen prata med handledare eller kursansvarig om jag stötte på problem.

Att få tag på folk i övrigt har gått väldigt bra. Mycket tack vare hjälp från ett par personer. Marie Wenger förmedlade kontakt med Karolina Skölds syster Sophie och efter facebook-korrespondens med Caroline Ferngren, som tidigare jobbat på Värnamo Nyheter, fick jag kontakt med Christer Nordmark, som är nyhetschef där och mycket insatt i Gnosjöandan. Han kom med flera tips om personer att prata med.

Resan till Gnosjö gick bra, förutom att jag skulle ha planerat in mer saker att göra där. Till exempel skulle jag ha tagit reda på var Café Nyfiket låg och gått dit. Då hade jag kanske stött på Phoung Tran med en gång. Nu stod jag istället och visste inte riktigt vad jag skulle göra mellan intervjuerna, för i ärlighetens namn har Gnosjö inte mycket att erbjuda när det gäller att fördriva tiden.

Att få tillfälle att träffa Gunilla Ericson på Dagens Arbete, liksom att kunna möta Anna Jaktén i Stockholm var nyttigt. Två guld tillfällen att lufta sina tankar om vad det var man höll på med.

Källförteckning

Skriftliga källor

Böcker

Gummesson, Ola (1997) *Därför lyckas Gnosjö*, Ekerlids förlag

Wendeberg, Birgitta (1982) *Gnosjöandan myt eller verklighet*, Värnamo U.B. Wendebergs Förlag

Forskning

Andersson, Martin, Andersson Åke E. och Friis, Christian (2004) *Konkurrenskraft för framtiden – en analys av Jönköpingsregionens industristruktur och internationella konkurrenskraft* Institutet för Näringslivsanalys, Internationella handelshögskolan i Jönköping och Länsteknikcentrum

Andersson, Thorbjörn (2008) *Att hålla andan vid liv – En komparativ studie av begreppen bruksanda och Gnosjöanda* Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, Linköpings universitet

Gustafsson, Erika (2007) *Gnosjö vs Kista – En jämförelse av ett naturligt och ett konstruerat Företagskluster* Institutionen för ekonomi och företagande, Södertörns högskola

Pettersson, Katarina (2002) *Företagande män och osynliga kvinnor*, Uppsala

Wigren, Caroline (2003) *The Spirit of Gnosjö – The Grand Narrative and Beyond* Jönköping International Business School

Artiklar/Radio- och tv-inslag

1982-05-15 Jönköpings-Posten *Finns det en Gnosjöanda?* Josef Rydén

2001-02-14 Aftonbladet *Gubbväldet är Gnosjöns fula baksida* Christina Larsson

2001-02-15 Aftonbladet *I Gnosjö snackar vi fritt ur hjärtat* Ebba von Essen

2008-05-09 Fokus *Alla behövs i Gnosjö* Anna Ritter

2009-03-26 Fokus *”Vi vinner nog inte nästa år”* Claes Lönegård

2009-03-27 Fokus *Den småländska modellen* Claes Lönegård

2011-02-25 Fokus *Små kommuner dominerar i toppen, Integrationsrankning 2011*, Research Niklas Gilmark

2011-02-25 Fokus *Därför är Nora bäst* Cecilia Garme

2011-03-04 Ekot, Sveriges Radio *Gnosjöandan omfattade inte svenskakunskaper*, David Svanberg

2011-03-23 Jönköpingsnytt, Sveriges Television *Gnosjöandan som konst* Marie Askelöf

2011-03-28 Nyheter, P4 Jönköping *Bara vilda västern visade upp sig*, Karin Malmsten

Värnamo-Tidningen, årgång 1920

Webbsidor

<http://www.arbetsformedlingen.se/>, Lediga jobb i Gnosjö kommun. Besöksdatum 2011-04-15

Gnosjö kommun: Gnosjöandan som konstverk.

<http://www.gnosjo.se/projektochsamarbeten/gnosjoandansomkonstverk.4.368808d12c126a7edd8000664.html>

<http://www.leadervastrasmaland.se/KEYnetJobExtranet/DetailsView.aspx?id=151>

www.scb.se, Utbildningsnivå 2010 efter kommun, län och kön, Ohälsotal

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Bruksmentalitet>

Övrigt

2011-04-01 Ratlibris *Taxeringsuppgifter 1 år Privatpersoner*. Utgåva 2 av 4. Särtryck: Sverige/Jönköping/Gnosjö. Tryck: Elanders Sverige AB, Mölnlycke

Gnosjö kommun, Protokoll fullmäktige, hela 2010 samt januari och februari 2011.

Powerpointpresentation: *Gnosjö kommun*

SCB: Kommunfakta 2010, Gnosjö

Socialkontoret, Gnosjö kommun. Statistik över utbetalat ekonomiskt bistånd per månad och antal ärenden per månad mellan januari 2008 och april 2011.

Muntliga källor

Citerade

Inge Johansson

Ordförande Gnosjöandans Näringsliv
Telefon: 0370 - 33 18 60
Intervju (på plats): 2011-04-12

Ingalill Ebbesson

Näringslivsutvecklare Gnosjö kommun
Telefon: 0370 - 33 10 05
Intervju (på plats): 2011-04-12

Angelica Lang

Ombud IF Metall, Gnosjö
Telefon: 0370 69 25 40 (växel)
Intervju (telefon): 2011-03-23

Vivi-Ann Roos

Arbetat fackligt. Tidigare arbetat inom industrin i Värnamo
Telefon: 070-326 58 23
Intervju (på plats): 2011-04-11

Karolina Sköld

Kommunalpolitiker i Gnosjö
Telefon: 076-849 92 51
Intervju (telefon): 2011-04-13

Phoung Tran

Fick sparken från industri och lär sig nu svenska. Var med i radioreportage om krisen i Gnosjö.
Telefon: 0370-33 11 37 (Café Nyfiket)
Intervju (telefon): 2011-05-03

Carina Lejderud

Handledare på Café Nyfiket
Telefon: 0370-33 11 37 (Café Nyfiket)
Intervju (telefon): 2011-05-03

Sven Åke Falkeby

Rektor, Vuxenutbildningen på
Gnosjöandans Kunskapscentrum
Telefon: 0370-33 14 01
Intervju (telefon): 2011-04-28

Anna Engström

Chef för individ- och familjeomsorgen i
Gnosjö
Telefon: 0370-33 13 86
Intervju (telefon): 2011-04-06

Magnus Fredriksson

Lektor på MKV, JMG
Telefon (telefon): 031 786 49 98
Intervju: 2011-05-04

Ej citerade:

Mattias Fjellander

Komminister Gnosjö församling
Telefon: 0370-99782 / 070 31 99782

Caroline Wigren-Kristoferson

Skriver avhandlingen Spirit of Gnosjö
Telefon: 040 - 6657236 / 0737 - 084407

Christer Nordmark

Nyhetschef/reporter, Värnamo Nyheter.
Skriver bok om Gnosjöandan
Telefon: 0370-300 600 (växel)

Sophie Sköld

Syster till Karolina Sköld
Telefon: 0737 59 11 37

Anita Magnusson

Arbetsförmedlingen, Gnosjö
Telefon: 010-4866907

Solveig Nordlander

Praktiserar i skolkök. Var med i samma radioinslag som Phoung Tran
Telefon: 0370-99173

David Svanberg
Reporter på Sveriges Radio Jönköping.
Gjorde inslaget med Phoung och Solveig
Telefon: 0362-15 66 23

Julia Karlsson
Kyrkovaktmästare Barnarp-Ödestugu
kyrkliga samfällighet
Telefon: 036-367842

Målgrupp

Som målgrupp för mitt reportage har jag tänkt mig en person som är intresserad av, men inte alltför insatt i, näringsliv och industrins historia i Sverige, men också arbetsmarknad, integration och politik. En ordinär P1-lyssnare tror jag kan ha glädje av reportaget och läsare av Fokus likaså.

När det gäller själva publiceringen tror jag att en kortare variant som fokuserar mer på Gnosjöandan som marknadsföring hade kunnat passa i Resumé. I befintlig form tror jag att det hade passat bra i Fokus. Jag vet inte om det är en för- eller nackdel att jag refererar till Fokus egen integrationsrankning i min text. Texten skulle nog vara lite för odetaljerad när det gäller ekonomin för att passa i Dagens Industri. Lokalt finns det säkert också ett stort intresse och jag har övervägt Värnamo Nyheter som publicering.

Bilaga 1. Ledamöter i Gnosjö kommunfullmäktige

Namn	Födelsedatum	Partitillhörighet	Post	Bolag och styrelseuppdrag
Sture Jonsson	480624	m	Ordförande	Stanjo. Enskild firma. Skogsförvaltning
Gunilla Möller	730226	c	1:e vice ordförande	Ledamot Entreprenörsregionen
Stig Axelsson	500313	s	2:e vice ordförande	
Anne Ottosson	510212	m	Ledamot	
Alexander Josefsson	860728	m	Ledamot	
Pia Thulin	680823	m	Ledamot	VD Thulins Rubber & Plastic AB. VD Gnosjö Valve Technology AB Engineering & Products AB
Marcus Stacke	790202	m	Ledamot	VD Törestorp Metall-Center Törestorp TMC Arkeda AB
Rolf Davidsson	680405	m	Ledamot	
Joel Stacke	440128	m	Ledamot	Bolagsman S.E.P. Stacke Engineering & Products
Karolina Sköld	880515	c	Ledamot	
Johan Malm	750820	c	Ledamot	Styrelseledamot Hädinge Lantb
Lizbeth Johansson	590425	c	Ledamot	
Willy Gollwitzer	560901	fp	Ledamot	
Damian Carmen	630428	fp	Ledamot	
LarsÅke Magnusson	561103	kd	Ledamot	Styrelseledamot Smålandsriket
Elisabeth Eklund-Svensson	640928	kd	Ledamot	
Daniel Karlsson	711003	kd	Ledamot	Styrelseordförande Metallfabriken Evo Aktiebolag,
Kjell Karlsson	651126	kd	Ledamot	
Nelly Palma Jansson	660905	kd	Ledamot	
Christer Gustafsson	490712	kd	Ledamot	
Stefan Lundell	630620	kd	Ledamot	
Inga-lill Andersson Hjelm	580831	s	Ledamot	Ledamot Smålandsriket ekonomisk förening
Markus Kauppinen	730621	s	Ledamot	Enskild firma Prodmac
Sara-Lena Karlsson	550416	s	Ledamot	
Bengt-Göran Johansson	471015	s	Ledamot	
Kristina Eggimann	661115	s	Ledamot	
Tomas Johansson	630310	s	Ledamot	Ledamot Karins Lanthandel Ekonomisk förening
Annie Fredriksen	750713	s	Ledamot	
Kennet Josefsson	470826	s	Ledamot	

Patrick Schooner	801011 s	Ledamot	Ledamot Ekonomiska föreningen Entreprenörskap och Affärsdesign i Borås
Sulo Koppelo	431013 s	Ledamot	Enskild firma tillverkning och industri
Peter Lundgren	630202 sd	Ledamot	Enskild firma Nalles Rallydäck
Paul Borstam	570429 sd	Ledamot	Enskild firma Redneck Agency (fritids- och nöjesverksamhet)
Ronny Andersson	640623 sd	Ledamot	
Anders Hagelberg	580520 m	Ledamot	Cad Kon (datakonsult)

Bilaga 2. Ledamöter i Nora kommunfullmäktige

Namn	Partitillhörighet	Bolag/styrelseposter
Ewa Turesson	m	
Tom Rymoén	m	VD Göranstorps Gård Islandshäst Aktiebolag Suppleant NoraBuss & Resebyrå AB, Suppleant KBB - Kullen Biobränsle AB, Ledamot Nora Utveckling AB
Eija Ahonen Pettersson	m	
Ture Österberg	m	
Mats Björck	m	
Johan Lundqvist	np	
Karl-Holger Sjöberg	np	Enskild firma KHS Hälsa Ledamot Hammarby Bruk Nora AB, SLÄNTEN NORA AB, Ledamot Norabostäder Aktiebolag
Jan Rylander	np	
Jan Ulfberg	np	Ledamot Circad International AB, Innehavare Sömnforum
Karin Anderberg-Dahlqvist	np	
Gabriele Peteri	fp	Suppleant Nora Utveckling AB, Ateljé Florina Ledamot Norabostäder Aktiebolag, ledamot Skäret Produktion AB, ledamot Operafastigheter AB
Ulf Wilder	fp	Innehavare Galleri Skrekarhyttan
Birgitta Borg	fp	
Helena Vilhelmsson	c	Innehavare N-O Skogsentreprenad, Innehavare Vena Ved, Pellets & Trähantering Handelsbolag
Nils-Olov Johansson	c	
Anna Magnusson	kd	Innehavare Magnusson, Anna partihandel kläder och textilier
John Sundell	kd	Ledamot Nora Utveckling AB Innehavare Monika Aune Konsult, Suppleant Norabostäder Aktiebolag
Monika Aune	mp	
Svenerik Nykvist	s	
Elisabeth Hoikkala	s	
Solveig Oscarsson	s	
Per Andreasson	s	
Anna-Kay Törnqvist	s	Innehavare A-K:s Skriv- och Bokföringsbyrå
Kjell Söderlund	s	Innehavare BT Elodata, Suppleant Norabostäder Aktiebolag
Gunn Carlsson	s	
David Stansvik	s	VD Bokförlaget Nya Doxa Aktiebolag, Suppleant Nora Utveckling AB, ledamot NORAMUREN AB
Anna Karlsson	s	
Sami Hoikkala	s	
Emma Frisk	s	
Bror-Erik Israelsson	s	Ledamot Norabostäder Aktiebolag
Marie-Louise Forsberg-Fransson	s	Innehavare Landström & F-Fransson Handelsbolag, Ledamot Nora Utveckling AB

Enar Moberg	s
Andrea Nilsson	s
Therése Hoikkala	v
Vakant	sd

Bilaga 3. Möten i Gnosjö kommunfullmäktige

Möte	Antal ersättare	Tomma platser
21-jan	6	1
28-jan	6	1
25-feb	5	3
25-mar	5	1
29-apr	3	2
27-maj	7	3
29-jun	7	0
26-aug	6	3
30-sep	6	2
28-okt	5	0
04-nov	4	0
25-nov	2	0
16-dec	5	1

Bilaga 4. Ärenden hos socialkontoret i Gnosjö

Datum	Ekonomiskt	Antal ärenden
2008	bistånd per mån	per månad
Januari		65
Februari		61
Mars		60
April		60
Maj		60
Juni		56
Juli		48
Augusti		61
September		67
Oktober		66
November		61
December		68
Genomsnitt/mån	0	61

Ingen statistik över utbetalat ekonomiskt bistånd gjordes under 2008.

Datum	Ekonomiskt	Antal ärenden
2009	bistånd per mån	per månad
Januari	433 000	72
Februari	509 000	86
Mars	571 000	101
April	624 000	103
Maj	455 000	90
Juni	546 000	109
Juli	480 000	80
Augusti	442 000	92
September	500 000	107
Oktober	524 000	112
November	648 000	126
December	859 000	137
Genomsnitt/mån	549 000	101

Datum	Ekonomiskt	Antal ärenden
2010	bistånd per mån	per månad
Januari	720 601	125,00
Februari	707 038	130,00
Mars	771 164	134,00
April	724 693	133,00
Maj	613 137	125,00
Juni	808 258	135,00
Juli	739 124	129,00
Augusti	552 412	103,00
September	604 123	115,00
Oktober	563 798	114,00
November	616 902	118,00
December	787 827	127,00
Genomsnitt/mån	684 090	124,00

Datum	Ekonomiskt	Antal ärenden
2011	bistånd per mån	per månad
Januari	618 710	118
Februari	665 033	118
Mars	819 812	127
April	760 320	129
Maj		

Juni		
Juli		
Augusti		
September		
Oktober		
November		
December		

Bilaga 5. Högtaxerade Gnosjöbor

Namn, adress	Ålder	Totalt	Bolagsengagemang
Granstrand, Ella Gunilla Margareta, Storg 23	60	5 491 964	Liljas Plast Aktiebolag, Bo-Be Plastindustri AB, Polymega i Lagan AB, Olymed Hygienic AB
Johansson, Carl Jonas Rolf, Bergstigen 9	43	4 592 287	Gnosjö Klimatprodukter AB, Gnosjö Konstsmide AB SWEMIX Skruv Aktiebolag I.R.E. Metall Aktiebolag, FIG Metall Aktiebolag, ZAL-Produkter Aktiebolag,
Bolmgren, Bengt Arvid Thomas, Hult Västergärdet	48	4 518 782	Hestra Teknik AB GARO Aktiebolag, GARO Montage AB, GARO Eiflex AB,
Svensson, Lars Åke Peter, Anderstorpsv. 79	66	4 133 475	LJL Intressenter AB SWEMIX Skruv AB (VD), I.R.E. Metall Aktiebolag, FIG Metall Aktiebolag, ZAL-Produkter Aktiebolag
Forsberg, Olof Oskar Elfton, Högafors	53	3 847 892	Hestra Teknik AB
Sundquist, Vera Ing-Britt Ann-Karin, Cederg. 3	65	3 291 344	Techno Skruv i Värnamo
Gabrielsson, Per Johan, Aspstigen 4	46	3 023 736	Pex Produkter GARO Aktiebolag (VD), GARO Montage AB, GARO Eiflex AB, Davids Elteknik AB, LJL Intressenter AB,
Jonsson, Stefan Georg Carl-Gustav, Nydalag. 15	57	2 281 776	Stefan Jonsson Invest AB JN konsult och Tjänster,
Nilsson, Lars Olov Jörgen, Duvlg. 5	62	2 057 081	Nilma Resurs AB
Johansson, Sven Agne Håkan, Bårebo 17	58	2 056 854	Lindroths Maskinservice AB (VD), Lindroths Maskin Sweden AB
Lindroth-Fransson, Tommy Göran, Kävsjö-Rudö 22	48	1 963 559	
Kvarnvik, Gunilla Christina Marianne, Åg. 19	56	1 846 008	Gnosjöpuls Aktiebolag, HangOn AB, Aktiebolaget Haga
Törefors, Håkan Lars-Emil, Kulltorpsv. 26	64	1 743 284	Industrihotell Ei i Gnosjö Aktiebolag,
Vallesjö, Sven Våge Ingvar, Hylténus V. 12	63	1 734 964	Eli light AB
Larsson, Sven Anders Karl, Götarp Björknäs	56	1 731 822	LIDAB Sweden AB (VD),

			Baltra Holding AB (VD) Trådartiklar i Hillerstorp AB S-P Metallprodukter
Persson, Sören Ernst Lennart, Erlandsv. 13	53	1 701 628	
Kvarnvik, Bengt-Göran Lennart, Åg. 19	59	1 686 125	
Jansson, Per Olof Lennart, Odeng. 28	63	1 637 608	P.O. Jansson Industri AB M Jansson Försäljnings AB, P
Johansson, Sven Bengt Åke, Bårebo 8	65	1 615 622	
Wickström, Sven Hans, Duvlg. 17	45	1 593 914	Vindo, Leif Claesson & Co Aktiebolag, Joyab AB GT Wire AB, Gunnars Tråd Aktiebolag, Assars Industri Aktiebolag, WITRECO AB, Aktiebolaget Haga Industrihotell, Egen Kraft I Sverige Ekonomisk förening
Gunnarsson, Bengt-Olof Sivert, Västergårdsv. 41	55	1 548 548	
Andersson, Hans Göran, Ekholmen 22	47	1 520 753	
Jensen, Dan Åke, Tranbärstigen 6	57	1 501 630	J & J Konsult Handelsbolag, Viking Trade Hestra Inredningar AB, MAPE Fastigheter AB, Reklambiten i Gnosjö AB, Petson Invest AB, Bättre Butik i Stockholm, Flodala Fastighets AB
Petersson, Svante Bo Magnus, Fläderg. 10	60	1 496 054	
Abrahamsson, S J F, Läroverksg. 53 lgh 1003	27	1 489 955	
Jansson, Siv Karin Elisabet, Odeng. 28	61	1 422 828	P.O. Jansson Industri AB, M Jansson Försäljnings AB, P P Jansson Förvaltnings AB, Vindo, Leif Claesson & Co Aktiebolag, Vindo Fastighets AB,
Claesson, Leif Göran Lennart, Ringv. 24	65	1 417 875	Lyckab AB Vindo, Leif Claesson & Co Aktiebolag,
Claesson, Synnöve Anita, Ringv. 24	65	1 414 969	Vindo Fastighets AB, Lyckab JABES Aktiebolag, Händiga Händer ek. för., EntreprenörCenter i Uppsala Aktiebolag, Tellux AB, Uppsala Business Generator ekonomisk förening
Liljehall, Alf Rune Håkan, Svårdsg. 8	65	1 344 177	
Rustcheff, Stefan Marieholms Herrgård	48	1 304 902	
Axelsson, Karl Johan Erik, Per Måns v. 5	34	1 291 767	Axellent, Hestra Automation AB, Intek Industriteknik AB, S. Works AB, AxDig, Axellent Wire Tray Acello Print Aktiebolag(VD),
Kold, Erland, Odeng. 30	63	1 270 710	Hovma AB Liljas Plast Aktiebolag, Bo-Be Plastindustri AB, Polymega i Lagan AB,
Granstrand, Kjell Bertil Sven, Storg 23	64	1 268 142	Olymed Hygienic AB

			JL Sport AB, M Holmgren Affärsutveckling i Gnosjö AB, MHE Produkter
Holmgren, Peter Michael, Rönng. 5	44	1 260 467	Handelsbolag Holmgrens Plast AB,
Holmgren, Jan Stefan Sigvard, Parkg. 27	51	1 237 444	Scandiwheels Aktiebolag
Larsson, Ingrid Maria, Rågstigen 2	55	1 225 629	Gnosjö Text & Tanke
Dahlstrand, Bo Nils Lennart, Eneg. 6	53	1 218 726	
Petersson, Lennart Karl Gunnar, Anderstorpsv. 76	64	1 217 367	Gårö Plåtprodukter AB, Egen Kraft i Sverige Ek.för Gnosjö Plåtindustri Elbe Holding AB, Elbe Aktiebolag,
Liljehall, Sive Kjell Ulrik, Skolg. 13	69	1 211 254	Elbe Butik Aktiebolag Hillex Aktiebolag, Produktställ i Hillerstorp AB Smemo Aktiebolag,
Thulin, Willis Erik Samuel, Ringv. 26	74	1 200 974	Hillerstorps Plåt Aktiebolag, D
Petersson, Jerzy Ludwik, Bergg. 4	69	1 180 739	LJL Intressenter AB Aktiebolaget Holmgrens
Holmgren, Rolf Magnus Ingemar, Parkg. 22	51	1 165 216	Metall, B i Produktion AB Axelent, Hestra Automation AB, INTEK Industriteknik AB, Compactcare,
Axelsson, Karl Folke Verner, Nyg. 6	79	1 163 062	Axelent Wire Tray ESBE Aktiebolag, Modexa Aktiebolag, Modexa Förvaltning AB, Forserum Safety Glass AB
Johansson, Arne Sigurd, Bäckaskogsplan 17	68	1 127 391	Byggkompaniet i Nässjö AB
Lund, Johan Christer, Tunav. 17	57	1 093 964	C. Lunds Alltjänst DULEF Aktiebolag, Aktiebolaget Leba Industriservice (VD), Dufast AB, Svensk Pulverlackteknisk förening
Backstig, Fredrik Anders Lars, Blåbärstigen 3	41	1 087 830	Västbo Emballage AB, Västbo Emballage och Papper i Gnosjö AB, Niofem Grossister i Samverkan i Sverige Ek.för Magela Fastighet i Anderstorp AB
Sandkvist, Hans Sigge, Götarp Villa Björkudden	50	1 076 851	
Söderlund, Lars Ove Ragnar, Flintg. 10	68	1 061 405	
Clenow, Boo Magnus, Hemvärnsv. 10	42	1 027 481	WR Controls AB (VD), AN Plastteknk AB
Johansson, Vejne Lars Verner, Vallg. 19	65	1 022 250	
Lundh, Birgitta Elisabet, Tunav. 17	55	1 021 485	
Backstig, Lars-Erik Harald, Slånbärstigen 8	68	1 017 809	DULEF Aktiebolag, Aktiebolaget Leba Industriservice, Dufast GARO Montage AB, GARO Eiflex AB
Kvarnsund, Lars Bengt, Södra V. 27	44	1 008 243	